Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/MMVS/BcD/014/25
Názov predmetu	Komparatívna verejná správa I.
Rozsah	2P
Počet kreditov	4
Vyučujúci	doc. PhDr. Richard Brix, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Účasť na prednáškach je povinná. Predmet je ukončený záverečnou skúškou realizovanou formou testu počas skúškového obdobia.
Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať zo záverečnej skúšky minimálne 56% bodov.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92)
B (91 – 83),
C (82 – 74),
D (73 – 65),
E (64 – 56),
Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

Po úspešnom absolvovaní predmetu študent:
• vysvetlí základné pojmy, typológie a koncepcie politických systémov a modelov verejnej správy vrátane princípov decentralizácie, dekoncentrácie a subsidiarity.
• charakterizuje politické systémy vybraných krajín Západnej Európy, postavenie ich najvyšších ústavných orgánov a organizáciu ústrednej štátnej správy.
• opíše štruktúru územnej samosprávy vybraných krajín vrátane jej vyšších úrovní a vysvetlí jej vzťah k sídelnej štruktúre.
• analyzuje historické, geografické a socioekonomické súvislosti vzniku a vývoja politických systémov a územnosprávneho usporiadania, najmä v 20. a 21. storočí.
• porovná unitárne, regionalizované a federatívne modely usporiadania štátu a zhodnotí ich výhody a nevýhody.
• identifikuje na praktických príkladoch problémové oblasti politických systémov a verejnej správy, napríklad vzťahy medzi ústavnými orgánmi, regionalizmus alebo separatistické tendencie.
• zhodnotí reformy územnej samosprávy a štátnej správy v krajinách Západnej Európy a posúdi možnosti uplatnenia ich skúseností v podmienkach Slovenskej republiky.
• formuluje a obhajuje vlastné stanoviská k otázkam usporiadania štátu a verejnej správy s využitím kritického myslenia, argumentácie, komparácie a práce s odbornými zdrojmi.

Stručná osnova predmetu

Úvod do problematiky
Téma vymedzuje základné pojmy a typológie politických systémov a verejnej správy, ktoré tvoria teoretický rámec predmetu (Politický systém a jeho prvky. Parlamentná, prezidentská a poloprezidentská forma vlády. Unitárny, regionalizovaný a federatívny štát. Štátna správa a územná samospráva. Centralizácia, decentralizácia, dekoncentrácia a subsidiarita. Európska charta miestnej samosprávy).
2. Verejná správa ako súčasť politického systému vo Veľkej Británii
Téma analyzuje westminsterský model demokracie, postavenie ústredných orgánov a proces devolúcie (Nepísaná ústava a suverenita parlamentu. Panovník, vláda a premiér. Dvojkomorový parlament. Ústredná štátna správa a výkonné agentúry. Devolúcia v Škótsku, Walese a Severnom Írsku).
3. Systém územnej samosprávy Veľkej Británie
Téma skúma štruktúru a vývoj miestnej samosprávy v jednotlivých častiach Spojeného kráľovstva (Jednoúrovňové a dvojúrovňové usporiadanie – grófstva, distrikty, unitárne orgány. Správa Londýna. Kombinované orgány a priamo volení starostovia. Reformy miestnej samosprávy).
4. Verejná správa ako súčasť politického systému vo Francúzsku
Téma analyzuje poloprezidentský systém V. republiky a tradíciu centralizovanej správy štátu (Ústava z roku 1958. Postavenie prezidenta, vlády a parlamentu. Kohabitácia. Prefekti a dekoncentrovaná štátna správa. Decentralizačné reformy od roku 1982).
5. Systém územnej samosprávy Francúzska
Téma skúma trojúrovňovú štruktúru francúzskej územnej samosprávy a problém fragmentovanej sídelnej štruktúry (Obce, departementy a regióny. Medziobecná spolupráca. Územná reforma z roku 2015 a zlúčenie regiónov. Zámorské územia a osobitné postavenie Korziky).
6. Verejná správa ako súčasť politického systému v Nemecku
Téma charakterizuje nemeckú kancelársku demokraciu a princípy kooperatívneho federalizmu (Základný zákon z roku 1949. Spolkový snem, Spolková rada, spolkový kancelár a spolkový prezident. Spolkový ústavný súd. Rozdelenie kompetencií medzi federáciu a spolkové krajiny).
7. Systém územnej samosprávy Nemecka
Téma analyzuje usporiadanie územnej samosprávy v spolkových krajinách a jeho regionálne rozdiely (Spolkové krajiny a mestské štáty. Vládne obvody. Okresy a mestá nepatriace do okresu. Obce a rozdiely v obecných zriadeniach. Územné reformy).
8. Verejná správa ako súčasť politického systému v Taliansku
Téma skúma taliansky parlamentný systém a proces regionalizácie štátu (Symetrický bikameralizmus. Postavenie prezidenta a vlády. Vládna nestabilita. Regióny s bežným a osobitným štatútom. Provincie, metropolitné mestá a obce. Ústavná reforma z roku 2001).
. Verejná správa ako súčasť politického systému v Holandsku
Téma charakterizuje holandský model konsociačnej demokracie a decentralizovaného unitárneho štátu (Konštitučná monarchia. Generálne stavy. Koaličné vládnutie. Provincie, obce a vodné rady. Menovanie starostov).
10. Verejná správa ako súčasť politického systému v Belgicku
Téma analyzuje transformáciu Belgicka z unitárneho na federatívny štát a jej politické súvislosti (Štátne reformy od roku 1970. Regióny a jazykové spoločenstvá. Konsociačné mechanizmy. Provincie a obce. Postavenie Bruselu).
11. Verejná správa ako súčasť politického systému v Španielsku
Téma skúma španielsky model štátu autonómií a jeho vývoj po páde frankistického režimu (Ústava z roku 1978 a prechod k demokracii. Parlamentná monarchia a Generálne kortesy. Autonómne spoločenstvá a autonómne mestá. Provincie a obce. Katalánska otázka).
12. Verejná správa ako súčasť politického systému vo Švajčiarsku

Téma charakterizuje švajčiarsky model federalizmu, kolektívnej vlády a priamej demokracie (Spolkové zhromaždenie. Spolková rada ako kolektívny výkonný orgán. Kantóny a ich autonómia. Obce a ich zlučovanie. Referendá a ľudové iniciatívy).

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

- povinný predmet
- prednáška
- 2 hodiny týždenne
- prezenčná metóda štúdia

Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

1. ČAPKOVÁ, S a kol. 2001. Štruktúra územnej samosprávy vo vybraných štátoch Európy. Bratislava.: Nadácia vzdelávania samosprávy SR.2001.140s. ISBN 80-88947-07-3
2. DVOŘÁKOVÁ a kol.: Základné modely demokratických systému. Praha.2008.255s.ISBN9788024513577
3. JŮPTNER, P.- POLINEC, M.- ŠVEC,K. a kol.: Evropská lokální politika. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2007.251s.,ISBN 978-80-254-1187-2
4. JŮPTNER, P.- POLINEC, M. a kol.: Evropská lokálni politika 2. Praha: Fakulta sociálnich věd Univerzity Karlovy, 2009.413s., ISBN 978-80-254-3510-6
5. ŘÍCHOVÁ, B. a kol.: Západoevropské politické systémy. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009.292s., ISBN 978-80-245-1516-8

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, anglický